

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

**Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og
Egernæs med holme og Fuglsø**
Natura 2000-område nr. 239
Habitatområde H246 og H247

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Udsigt over Bramsnæs

ISBN: 978-87-7564-939-6

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	11
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	12
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	13
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	21
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	22
1.10 Overvågning	23

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø består af habitatområderne H246 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og H247 Egernæs med holme og Fuglsø. Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse og udpegningsgrundlaget indeholder ikke arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt. Det drejer sig bl.a. om en plejeindsats, som medvirker til at sikre især den eksisterende lysåbne natur og udlægning af urørt skov. Området er ikke biologisk eller geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Det vurderes derfor, at planen ikke har grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udvidelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatser beskrevet i planen bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Mere sammenhæng i naturen kan bl.a. realiseres vha. tilskudsordninger til sikring af pleje. Hensigtsmæssig hydrologi vil desuden medvirke til, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Natura 2000-planens indsatser om opdatering af vejledning til klappning forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området. Derudover vil en evt. indførelse af fiskeriregulering have en positiv effekt på både marine naturtyper samt arter som benytter området. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at

- Det marine område opnår en artsrig undervandsvegetation. De terrestriske naturtyper udgør et sammenhængende naturområder med mosaikforekomster af lysåbne naturtyper som strandeng (1330), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230), surt*- og kalkoverdrev (6230 og 6210).
- Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus prioriteres højt. Det gælder kalkoverdrev (6210), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), nedbrudt højmosse (7120) og rigkær (7230). Arealet af disse naturtyper øges, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. Ved interessekonflikt inden for H247 prioriteres overdrevstyperne og rigkær (7230) over for tilgroningsskov og elle- og askeskov (91E0*).
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På

lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N239 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse

arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Inden for området er der i alt kortlagt godt 51 ha lysåbne naturtyper. Strandeng (1330) har overvejende moderat naturtilstand. Dette skyldes bl.a. et lavt artsindeks og for strandrørssumpene, at de er uden drift med deraf høj andel med middel til høj græs-/urtevegetation. Over halvdelen af området strandenge er i drift i form af afgræsning, som kan ses ved en lav andel og grad af tilgroning med vedplanter. Alligevel er der en stor andel med middelhøj og høj græs-/urtevegetation på ca. halvdelen af arealet. Strandeng vurderes dog generelt ikke at være truet af manglende pleje. Ca. 40 % af strandengene har en mindre grad af afvanding, som kan forstærke tilgroning og udgøre en trussel. En del af den ugræssede strandeng består af høj rørsump på meget fugtig. Denne rørsump kan kun i begrænset omfang afgræsses og har derfor høj græs-/urtevegetation.

Naturtilstanden for Riggkær (7230) er primært god til høj tilstand, dog med enkelte forekomster i moderat til ringe naturtilstand. For den forekomst med ringe naturtilstand kan det forklares hovedsagelig med lav artsindeks forårsaget af, at forekomsten var præget af opskyl af tang fra storm. Der er en vis tendens til tilgroning med middelhøj og høj græs-/urtevegetation på ca. 4/5 af arealet og vedplanter på ca. 1/3 af arealet. Da flere af riggkærsforekomsterne er afgræsset i store folde, kan problemet (særligt vedplantetilgroningen) skyldes, at dyrenes vrager mindre attraktive områder, som derfor gror til.

Surt overdrev (6230) er hovedsagelig i god naturtilstand og enkelte forekomster er i høj naturtilstand. Den gode tilstand generelt for de sure overdrev kan forklares ved højt artsindeks, at arealet er med drift og fravær af bl.a. invasive arter. Surt overdrev indgår ofte i mosaik med kalkoverdrev. De sure overdrev er alle i drift uden trusler i form af invasive arter eller påvirkning med næringsstoffer fra dyrkede naboarealer. Tilgroning med vedplanter og middelhøj græs-/urtevegetationer er en trussel på ca. halvdelen af arealet.

Kalkoverdrev (6210) er overvejende i god naturtilstand. Den gode tilstand generelt for kalkoverdrevene kan også forklares ved højt artsindeks, at hovedparten af arealet er med drift med deraf stor andel med favorabel græs-/urtevegetation og vedplanter samt fravær af invasive arter eller påvirkning med næringsstoffer fra dyrkede naboarealer. Kalkoverdrevene indgår ofte i mosaik med surt overdrev. Alligevel er tilgroning en trussel på ca. halvdelen af arealet med vedplanter og ca. 1/3 af arealet for middelhøj græs-/urtevegetation.

Kirkemosen er nu kortlagt til nedbrudt højmoser (7120), og da den rummer arter fra både hængesæk og nedbrudt højmoser, er den ved nærmere granskning vurderet til naturtypen nedbrudt højmosen. Nedbrudt højmoser er i god naturtilstand pga. et højt strukturindeks. Der vurderes ikke at være aktuelle trusler mod den.

Tidvis våd eng (6410) har god til høj naturtilstand. Dette skyldes høj struktur- og artsindeks, med bl.a. favorabel græs-/urtevegetation og dækning af vedplanter. Arealer med tidvis våd eng er helt overvejende i drift i form af græsning med kreaturer. Dette afspejles i den relativt ringe andel af arealet med tilgroning af vedplanter og kun for ca. 1/3 af arealet med en lidt høj andel af middelhøj græs-/urtevegetation. Der er ingen trussel fra invasive arter eller næringsstoffer fra dyrkede naboarealer. På en mindre arealandel er registreret uhensigtsmæssig hydrologi som omfatter eksisterende grøfter.

Strandvold med flerårige planter (1220) er i god naturtilstand. Dette skyldes rimelig højde af græs-/urtevegetation og kun spredt forekomst af vedplanter og invasive arter. Forekomst på over halvdelen af arealet af vedplanter består udelukkende af invasive arter (især rynket rose).

Tilgroning med middelhøj græs-/urtevegetation ses også at præge typen i en lidt for stor grad, i modsætning til høj græs-/urtevegetation, der er mere optimalt for naturtypen.

Der er kun kortlagt en meget lille hængesæk (7140) med en lidt for høj andel af tilgroning af middelhøj græs-/urtevegetation, men godt struktur- og artsindeks. Derfor er naturtilstanden god.

Urtebræmmer (6430) har ikke et tilstandssystem.

I området er der primært kortlagt bøg på muld (9130) og bøg på mor (9110) med hhv. 17 ha og 6 ha. For bøg på mor (9110) udgør stort set hele arealet med 6 store træer eller mere/ha, hvor ca. halvdelen af arealet har mere end 10 store træer/ha. Bøg på muld (9130) udgør denne del ca. 20 %, mens størstedelen af arealet har 1-5 store træer/ha. Elle- og askeskov (91E0) har hovedsagelig mindre end ét stort træ/ha.

For stående dødt ved udgør forekomster med mindre end ét stk. stående dødt ved/ha halvdelen af arealet for bøg på mor (9110), hovedparten af arealet for Bøg på muld (9130) og ca. 1/3 af arealet for Elle- og askeskov (91E0). For Bøg på muld (9130) er arealet med 6-10 stk. stående dødt ved/ha knap 25 %.

For liggende dødt ved udgør forekomster med mindre end ét stk. liggende dødt ved/ha halvdelen af arealet for bøg på mor (9110), ca. 1/3 af arealet for Bøg på muld (9130). For Bøg på muld (9130) er arealet med 6-10 stk. liggende dødt ved/ha knap 25 %. Elle- og askeskov (91E0) har hovedsagelig 1-5 stk. liggende dødt ved/ha og knap 25 % med 6-10 stk. liggende dødt ved/ha.

Arealer med bøg på mor (9110) og bøg på muld (9130) har jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand tydelige spor efter skovdrift, og der mangler generelt i Danmark dødt ved i de to skovhabitattyper og store træer for bøg på muld (9130).

I Natura 2000-området er der kortlagt to småsøer. En småsø er kortlagt med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150), der er tilstandsvurderet til høj tilstand. Den høje tilstand skyldes, at der afgræsses og er lysåbent omkring den. Søen har ingen dækning med trådalger, stor andel med submers vegetation og ingen påvirkning fra jordbrugsdrift, som er med til at give en god tilstandsvurdering. Den anden sø er kortlagt med habitatnaturtypen kransnålealge-sø (3140), som er i god tilstand. Den gode tilstand skyldes, at der afgræsses og er lysåbent omkring den. Samtidigt har søen lille dækning af trådalger, stor andel med kransnålealger og ingen påvirkning fra jordbrugsdrift, som er med til at give en god tilstandsvurdering.

Områdets marine naturtyper er baseret på en teoretisk kortlægning fra 2004. I den forbindelse blev der kortlagt 65 ha af en marin naturtype i form af bugter og vige (1160).

I Natura 2000 området er der kortlagt 3 levesteder for stor vandsalamander. To af søerne har en god naturtilstand som levested for stor vandsalamander, og én er i høj tilstand. Alle søerne er har en begrænset skyggepåvirkning samt en veludviklet undervandsvegetation alt efter søens habitatnaturtype. Søerne er ikke direkte påvirket af jordbrugsdrift og desuden afgræsses området omkring dem. Søer i god tilstand vurderes at være velegnede levesteder for stor vandsalamander.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes

risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på kalk- og surt overdrev, og rigkær, da der er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på strandeng, rigkær og elle- og askeskov, hvor uhensigtsmæssig hydrologi også er et problem. Der er ligeledes risiko for, at den gode naturtilstand i småsøer og levesteder for stor vandsalamander forringes hvis en hensigtsmæssig drift ikke opretholdes. Manglende pleje og fastholdes af naturtypernes gode tilstand medfører en risiko for at der ikke sikres levesteder for områdets mange arter, herunder fredede og rødlistede arter.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde at flere skovstrukturer som mere dødt ved ikke skabes til gavn generelt for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov.

Hvis ikke indsatsen med hensigtsmæssig hydrologi i programmet om urørt skov realiseres, kan en reduktion af udledningen af CO₂, et bidrag til et renere vandmiljø samt udbygning og større robusthed af naturområder, udeblive. Også evt. manglende udsætning af større, græssende dyr og rydning af nåletræer betyde, at oplevelsen med dyrene og en øget erosion og udvaskning af næringsstoffer, udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at landskabsværdien ikke øges, idet naturtyper og søer ikke plejes eller krat og yngre skov ikke ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne og skovnaturtyper. Manglende realisering af urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi vil heller ikke ændre på skovudtrykket som følge af fx mere våde skov, lysninger og dødt ved.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed. Også evt. manglende udsætning af større, græssende dyr og rydning af nåletræer betyde, at oplevelsen med dyrene og en øget erosion og udvaskning af næringsstoffer, udebliver.

Planen indeholder en indsats om opdatering af vejledning til klapning i Natura 2000-området, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Planen indeholder desuden en indsats om regulering af fiskeri, som forventes at gavne den biologiske mangfoldighed i de marine områder. Såfremt planen ikke vedtages forventes begge effekter at udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Dette er tilfældet for områdets lysåbne naturtyper, trods pleje på arealerne, som kalk- og surt overdrev, og rigkær, der er truet af tilgroning. Pleje vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold eller fastholes i god tilstand.

Planens indsats om hensigtsmæssig hydrologi, som følge af realisering af hydrologiprojekter kan bl.a. medvirke til at sikre, at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation for skov- og lysåbne naturtyper, får bedre vilkår og spredes sig i området. Dette vil især gavne områdets strandeng, rigkær og elle- og askeskov samt arter som stor vandsalamander. Planens indsats om at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi kan ligeledes medvirke til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

Området rummer skovnaturtyper af især bøg på muld og bøg på mor. Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn for bøg på muld og andre skovnaturtyper men også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

En del af Natura 2000-området udlægges til urørt skov. Urørt skov har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får lov til at udvikle sig på naturlige præmisser. Konkret betyder dette at der kan gennemføres græsning, veteranisering af træer, hensigtsmæssig hydrologi, fjerne ikke-hjemmehørende træarter og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Urørt skov kan potentielt have betydning for naturtilstanden af naturtyper og arter i området. Indsatsen om udlægning af urørt skov kan potentielt skabe større variation i skovene med forventeligt flere skovlysninger, mere dødt ved og store, gamle træer.

Med planens indsats for naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres samtidig § 3-beskyttet natur i området samt fredede og rødlistede arter. Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Arter".

Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø er beliggende i Lejre og Holbæk Kommuner, der har et indbyggertal på samlet ca. 100.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Dette kan være tilfældet ved udtagning af lavbundsjarde.

Planen indeholder desuden en mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Der er offentlig adgang til områdets skove og nogle lysåbne arealer langs veje og stier.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Planen vil, som følge af etablering af hensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med etablering urørt skov sandsynligvis have betydning for overflade- og grundvand på mere lokal plan. Vandmætning af tidligere drænede jorde kan potentielt betyde, at mere CO₂ bindes i tørv, ligesom en øget mængde dødt ved i forbindelse med udlægning af urørt skov kan fremme en vis tilbageholdelse af CO₂. Sådanne indsatser vil i sidste ende kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter i forbindelse med udlægning af urørt skov, kan potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

Mulig regulering af fiskeripåvirkning samt opdatering af vejledning om klappning i området kan forbedre havbundsforholdene i og omkring Natura 2000-området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-området et par kulturarvsarealer med vigtige køkkenmøddinger eller skaldyngerne og enkelte fredede fortidsminder af især rundhøje. Ellers berøres kulturarvsarealet og fredede fortidsminder ikke af indsatserne i planen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Planen omfatter også en indsats om at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-område nr. 239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø ligger i bunden af Isefjord lidt syd for Ejby, og består af to adskilte habitatområder. Habitatområde H246, består af tre fysisk adskilte delområder: Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov. Ryegård Dyrehave ligger i et kuperet morænelandskab, hvilket giver et afvekslende område med bakker, skov med fx bøg på mor og en række forskellige lysåbne naturtyper af især

surt overdrev og få søer. I Dyrehaven ligger også Kirkemosen, som er en af regionens fineste tørvemoser. Gaveriskov og Bramsnæs består til dels af tidligere afgræsset skov med især artsrige bøg på muld på kuperet kystskrænt, hvorfor dele af skoven fremstår med krogede bøgetræer (bøgeroller). Bramsnæs ligger karakteristisk i landskabet som et næs kun forbundet af en tange. Habitatområde H247 består af dele af Ordrup Skov og tilgrænsende varierede græsningsarealer af strandenge, rigkær og overdrev samt af vegetationsklædte holme, der en del af den lavvandede bugt Tempelkrog samt vådområdet Fuglsø. Den marine del af Natura 2000-området, Tempelkrog, er meget lavvandet og går ikke ud til mere end 1½ meters vanddybde.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper. Opdatering om vejledning om kløpning kan påvirke det marine landskab.

1.4.7 Arter

I Natura 2000-området findes et højt antal rødlistede, fredede/sjældne arter af mosser, sommerfugle og planter. I Ryegård Dyrehave ligger Kirkemosen, som er en nedbrudt højmose, hvor der bl.a. vokser regionalt ualmindelige tørvemoser som rustbrun tørvemos, rød tørvemos og sodtørvemos. I mosen lever også den rødlistede sumpgræshoppe og de to rødlistede dagsommerfugle moseperlemorsommerfugl og bølleblåfugl. Områdets store sammenhængende kalk- og sure overdrev, tidvis våd eng, strandeng og rigkær rummer mange orkidearter som sump-hullæbe og andre sjældne arter som eng-troldurt, eng-ensian, krogneb-star, leverurt, sump- og skæv vindelsnegl. Da planen sikre den lysåbne vegetation ved pleje forbedres områdets særlige plantesamfund ligeledes. Også bilag IV arten spidssnuet frø vil have gavn af pleje. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets øvrige arealer med § 3-beskyttet natur som overdrev, mose og eng.

De nævnte karplanter vil kunne påvirkes af plejeindsatser på naturarealerne i form af græsning og rydning, og fugtigbundsarter vil kunne påvirkes af indsatser til forbedring af hydrologi. Områdets arter tilknyttet vandhuller som stor vandsalamander vil f.eks. også kunne påvirkes af indsatser i forhold til pleje og etablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne. I forbindelse med udlæg til urørt skov kan veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved, skabelse af lysninger og etablering af store sammenhængende naturområder skabe bedre forhold for ovennævnte arter samt mosser, svampe og biller.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Hele landdelen af 2000-område nr. 239 indgår i en større fredning, Ryegårds Jorder. Fredningens formål er at sikre Kirkemosen, de landskabelige værdier og botaniske interesser forbundet ved Egernæs, Kirkemosen og skræntskoven, Gaveriskov og på Bramsnæs.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og plejetiltag, der kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte eller indirekte understøtter fredningen formål, mens andre indsatser fra Natura 2000-planen ikke påvirker fredningernes formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og området's udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper og marine naturtyper. De marine naturtyper påvirkes også af udvaskning af næringsstoffer fra landarealer. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Næringstilførsel på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder. Næringstilførsel på arealer, der grænser lige op til naturarealer er en lille trussel for enkelte forekomster af strandeng i området.

Tilgroning:

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

I området er en stor andel af forekomsterne for fx kalk- og surt overdrev, og rigkær truet af tilgroning af vedplanter og høje græsser. De øvrige lysåbne naturtyper som tidvis våd eng, strandvold med flerårige planter og hængesæk er i mindre grad også truet af tilgroning. Forekomster uden pleje har ofte en mere udbredt grad af tilgroning. Flere af de lysåbne naturtypers forekomster er med pleje trods trussel fra tilgroning, som kan skyldes, at dyrene sjældnere græsser i de mindre attraktive områder, som derfor får en højere grad af tilgroning.

Invasive arter:

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Der er en lille påvirkning fra invasive arter på enkelte forekomster af strandvold med flerårige urter.

Afvanding:

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold. Afvanding kan forstærke tilgroning af høje græs/urter og vedplanter.

Der er stedvist for bl.a. strandeng, tidvis våd eng, rigkær og elle- og askeskov problemer med afvanding i området.

Fiskeri:

Fiskeri med bundslæbende redskaber vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv, hvor fiskeri med ikke bundslæbende redskaber som fx med pelagiske trawl og not kan i sjældne tilfælde have bifangster af havfugle og marine havpattedyr.

Der er ikke registreret positionsdata for fiskerifartøjer med bundsløbende redskaber eller fiskerifartøjer med pelagiske redskaber og passive redskaber på de udpegede marine habitattyper. Dette udelukker dog ikke, at der kan forekomme fiskeri fra fartøjer uden VMS- eller AIS-sender samt fritidsfiskeri. Området er primært påvirket af eutrofiering.

Skovhabitatnatur og -arter:

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet af bøg på muld og bøg på mor konstateret færre end 1 stykke stående dødt ved pr. ha. For store træer er der på en betydelig del af arealet af elle- og askeskov konstateret færre end 1 stort træ pr. ha.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil sikre utilsigtet tilgroning med f.eks. vedplanter og invasive arter, som vil bidrage til at opretholde og forbedre tilstanden. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje i form af naturlig henfald af træer, skovgræsning og naturvenlig skovdrift. For områdets arter vil planens indsatser medvirke til at sikre egnede levesteder, ligesom de vil bidrage til at skabe størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved bl.a. at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. En potentiel tilgroning i disse områder imødekommes med udsætning af græssende dyr.

Planens indsats om udlægning af urørt skov forventes også at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr.

Fastholdelse og forsættelse af indsatser fra 2016-2021 om skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

Planen har også haft indsatser som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som rigkær og elle- og askeskov. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne stor vandsalamander samt søer i området, da udvaskning og erosion forventeligt mindskes. Fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021 vil ligeledes bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.

Planen har også haft indsatser som græsning/slæt, genopretnings- og rydningsprojekter, som bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledning til klappning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen nr. N239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Planen vil med pleje medvirke til at hindre at tilstanden af lysåbne naturtyper forringes på grund af tilgroning med høje urter og vedplanter som for kalk- og surt overdrev og rigkær er præget af.</p>

		<p>Yderligere vil plejeindsatserne medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Se under "Arter".</p> <p>Fortsat pleje og genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke tilgroning af lysåbne naturtyper som strandeng, rigkær men også genetablere de hydrologiske betingelser for fx elle- og askeskov. Hermed sikres områdets natur og betingelser for områdets mange karakteristiske, rødlistede og fredede arter tilknyttet lysåbne og skovnaturtyper. Dette vil også betyde, at søer i god og høj naturtilstand kan fastholdes i denne tilstand og medvirke til, at sikre levesteder for bilag IV arter som spidssnudet frø og stor vandsalamander.</p> <p>Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi kan potentielt også have negative påvirkninger på habitatnaturtyper alt afhængigt af naturtyperne, projektets og områdets beskaffenhed, ved at jordbunden blive vådere. Dette kan i visse tilfælde resultere i, at nogle naturtyper går tilbage, mens andre går frem.</p> <p>Planen vil også medvirke til at opnå sammenhæng i områdets natur ved at sikre større arealer med lysåbne naturtyper, der bidrager til en større robusthed for naturtyperne og de arter knyttet hertil.</p> <p>Planens indsats om udlægning af urørt skov med mere hensigtsmæssig hydrologi, flere skovlysninger, mere dødt ved vil potentielt også skabe bedre betingelser for karakteristiske, rødlistede og fredede arter tilknyttet skov.</p> <p>Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje vil også gavne skovtilknyttede fugle og arter pga. bedre og mere varierede skovstrukturer.</p> <p>Det vurderes, at det fortsætte arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri og klapning forventes at kunne gavne den biologiske mangfoldighed i de marine områder.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p>

			<p>Visse indsatser i Natura 2000-planen, fx potentielle hydrologiprojekter og urørt skov, vil potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Natura 2000-planen vil kun undtagelsesvist og på mindre arealer kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.</p>
Menneskers sundhed		X	<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand, og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt, men det vil kunne betyde at f. eks. områder udlagt til urørt skov med tiden vil blive "vildere" og potentielt mere utilgængelige. Planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.</p>
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed" og "Vand".</p> <p>Det vurderes, at eventuel ændret regulering af klappning forventes at kunne påvirke jordbundens beskaffenhed i de marine områder, idet det må forventes at skabe bedre mulighed for fisk og bundlevende dyr.</p>

Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.</p> <p>Det vurderes, at planens generelle indsats om sikring af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag samt eventuelle opdatering om vejledning om klappning og fiskeriregulering vil bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Desuden vil indsatser vedrørende forbedring af hydrologi medvirke til at tilbageholde kvælstof. Således vil planen kunne påvirke vandkvaliteten i de marine naturtyper positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne.</p> <p>Indsatser om genopretning af hensigtsmæssig hydrologi og etablering af urørt skov vil bidrage til mere frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.</p> <p>Planens mulige indsats om at reducere arealet med ikke-hjemmehørende træarter kan potentielt betyde øget erosion og udvaskning af næringsstoffer.</p>
Luft		X	<p>Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.</p>
Klimatiske faktorer	X		<p>Indsatser i Natura 2000-planen kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænede jorde igen vandmættes med deraf mindre udledning af CO₂ i forbindelse med hydrologi projekter. En øget mængde dødt ved, som konsekvens af etablering af urørt skov, kan fremme en vis tilbageholdelse af CO₂.</p>
Materielle goder		X	<p>Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen", "Menneskets sundhed", "Vand" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".</p> <p>Sikring af den marine natur kan have betydning for muligheden for erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatsen om vurdering af behovet for</p>

			yderligere fiskeriregulering. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i forbindelse med national lovgivning af øvrig fiskeri.
Landskab	X		<p>Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Opdatering om vejledning om klapping kan medvirke til forbedring af den marine naturtilstand og forbedre den undersøiske landskabsværdi.</p> <p>Planens indsats om udlægning af urørt skov vil potentielt føre til ændringer i skovstrukturen i skovene med mere dødt ved og store træer, som vil opfattes anderledes og give landskabet et andet udtryk i dele af området.</p> <p>Udlægning til urørt skov med fx ændringer i hydrologien, forventes at medføre en øget variation i landskabet med mere våde skovtyper. Ovennævnte kan også ske som følge af ændret pleje, etablering af pleje, eller ved udtagning af lavbundslande, som i perioder vil stå under vand.</p> <p>Især indsatser med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper vil påvirke landskabet, hvis dele af områdets krat og yngre skov ryddes til fordel for lysåbne naturtyper igen at kun etablere sig.</p>
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier. Kulturarvsarealerne ligger under jorden. Det vurderes derfor, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på kulturarv i området herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.
Arter	X		Natura 2000-planens indsatser som pleje af områdets naturtyper, genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil påvirke naturtyper på udpegningsgrundlaget og dermed levesteder for truede, sjældne og rødlistede arter i området eller i tilstødende områder positivt. Indsatserne medvirker derfor til at opretholde betingelserne for arter tilknyttet områdets naturtyper som sumpgræshoppe og de to rødlistede dagsommerfugle moseperlemorsommerfugl og bølleblåfugl og andre sjældne arter som eng-troldurt, eng-ensian,

			<p>krognæb-star, sump- og skæv vindelsnegl samt bilag IV arterne stor vandsalamander og spidssnuet frø.</p> <p>Generelt vil indsatser i forbindelse med udlæg af urørt skov som veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved og skabelse af lysninger samt skovnaturtypebevarende drift skabe bedre strukturer i skovene og dermed bedre betingelser for mange skovtilknyttede arter af især svampe og insekter.</p> <p>Etablering af store sammenhængende naturområder skaber baggrund for stor robusthed for områdets naturtyper og dermed arter.</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at ville være i modstrid med bestemmelserne i områdets fredning, da Natura 2000-planens indsatser vedrører tiltag, som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand.</p> <p>Der er ingen bekendtgørelsesfredninger eller vildtreservater i området.</p>
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.</p> <p>Planens generelle indsatser om sikring af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag vil bidrage positivt til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem. Desuden vil indsatser vedrørende forbedring af hydrologi medvirke til at tilbageholde kvælstof. Således vil planen kunne påvirke vandkvaliteten i de marine naturtyper positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske kystvande.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Etablering af urørt skov vil potentielt kunne påvirke våde naturtyper (både lysåbne og skovtyper) eller naturtyper på tidligere drænede jorde, som bliver vådere. Det kan i nogle tilfælde betyde at bevoksninger vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådanne påvirkninger fx kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Udlægning af urørt skov i området kan i begrænset omfang medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udsætning af større græssere eller helårsgræsning som kan have en påvirkning af søbredder fra badning af store, græssende dyr i for stort omfang. Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt også kunne påvirke følsomme forekomster i området af fx rigkær og tidvis våd eng. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Også etablering af skovlysninger, som et led i etablering af urørt skov, kan potentielt påvirke den skovnaturtype, hvorfor skovlysningen etableres. Ved det konkrete projekt kan skovlysning placeres i en naturtype hvor påvirkning er mindst mulig eller vurderes at kunne bidrage positivt til en given skovnaturtypes struktur.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i området natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Det vurderes, at sikring af den eksisterende natur potentielt kan have betydning for det nuværende fiskeri i området, da der med indsatser om vurdering af behovet for at indføre den nødvendige fiskeriregulering kan ske yderligere regulering af erhvervsfiskeri i området. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrig fiskeri.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen

udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø planlægges gennemført en indsats for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper, særligt rigkær og overdrev, en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Desuden planlægges gennemført en særlig indsats for rydning af opvokset krat og skov, der ikke er habitatskov, som led i at opnå større sammenhæng af de lysåbne naturtyper og skabe større naturmæssig robusthed for områdets lysåbne naturtyper. Desuden planlægges udlæg af urørt skov og sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje for at forbedre tilstanden af områdets skovnaturtyper herunder at sikre mere dødt ved og en for skovnaturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I planen prioriteres rigkær (7230) udvidet på bekostning af ung elle- og askeskov (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Rydning af unge elle- og askeskove (91E0) i forbindelse med genskabelse af rigkær (7230) kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

I forbindelse med urørt skov kan etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi betyde, at det ikke med sikkerhed kan forudsiges hvilken naturtype, der udvikles over tid andet end en naturtype på våd bund. Andre tiltag som etablering af nye lysåbne arealer i skov, kan skabe levesteder for bl.a. insekter og fugle knyttet hertil. Veteranisering af træer kan også på kort sigt betyde ændring i naturtilstanden for nogle skovnaturtyper, men i planen prioriteres dette på sigt, da det vil være gavn for udvikling af skovnaturtyper samt hulrugende fugle og store insekter tilknyttet gamle træer og dødt ved.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for.

Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglesø (nr. 239). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk